

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

DUBEN 1972

ROČNÍK IX — 4

Fráňa Šrámek a my

(Pokračování naší ankety)

Malíř a grafik, zasloužilý umělec Cyril Bouda:

1. S dílem Fráni Šrámka jsem se setkal poprvé snad o prázdninách v Nové Pace kolem r. 1920, kde hrál packý rodák, znamenitý herec Vojta Matys, v „Létě“. Potom se mi zalíbily jeho básně a často jsem si je četl. Později jsem kreslil obálky ke knihám „Žasnoucí voják“, „Bouřky a duhy“, „Stříbrný vítr“ a „Léto“. Paní Šrámková chtěla, abych udělal Šrámkův portrét podle fotografií, netroufal jsem si na to, protože ho udělal pěkně Švabinský. Odkládal jsem to a po smrti paní Šrámkové jsem se již k tomu nedostal. Moje zatím poslední setkání se Šrámkem byla grafická úprava nedávno vyšlého „Těla“.

2. Ke Šrámkovým a Seifertovým básním se vracím zrovna tak jako k písňům a kvartetům Smetanovým a Dvořákovým, jsou si rovnocenné.

Spisovatel Adolf Branald:

1. Léto jsme měli na repertoáru. Maminka hrála Valču Peroutovou, pan Rabas Perouta, Stázu hrála slečna Ciprová, pan Fošen Skalníka, Tatínek, direktor a režisér, hrál samozřejmě faráře Horu. Já jsem napovídal. Mohlo mi být patnáct a bylo mi jasné, proč se Skalník ptá Stázy: Když máš ráda, to ho pořád vidíš, vidíš?, Perout mi byl protivný a dialogy faráře Hory se slečnou Růženkou se mi zdály zdoluhavé.

Dva dny po maturitě jsem jel s kamarádem do Kyšperka, na poslední studentské prázdniny. Chodili jsme hrát kuželky, k muzice, na nějaký vršek se světlouškami. Mé večery okrašlovala dívka, jménem Věra, vodili jsme se za ruce, proplétali prsty — a snad už nic, ale bylo nám blaze. Dík jí a Kyšperku, porozuměl jsem Šrámkovi a honem jsem se k němu vrátil. Bylo to v době, kdy už mu mladí přestávali rozumět jako svému současníkovi a mluvčímu, majíce ho spíše za faráře Horu než za Jana Skalníka.

Já ho měl však za Skalníka a mám ho za Skalníka, Ratkina, Vilka dodnes. Nikomu ale nevymlouvám, čím mu Šrámek byl, je a bude, s kým a čím mu má splývat, co a koho představovat. Jako autor je šťastný člověk, vždycky se o něho lidé hádali. Mám dopis, adresovaný jednomu kritikovi v březnu 1922 po premiéře Měsíce nad řekou. Šrámek píše:

„Z Vašeho stanoviska k Měsíci, jak jste je vyjádřil v P. L. i dopisem, bylo mi teplo. Ne z chvály, ne z graduování, ale z toho teplého citlivého zadívání do mého

světa, a — z toho soustředěného pohledu ke středu hry — k Slávce. Ošidili se, kdož jenom paběrkovali po periférii hry, nezamířivše přímo na tento střed. Blahoslavení, jimž nezapadla Slávka s oponou po 3. aktu, blahoslavení, s nimiž zůstala — a šťastný Šrámek, je-li takových blahoslavených jen třicet.“

2. Dneska je mi čtyřikrát tolik jako tenkrát, když jsem napovídal Léto. Perout mi už není protivný, dialogy faráře Hory se slečnou Růženkou se mi už nezdaří zdoluhavé a stále vím nebo se alespoň domnívám, že vím, proč se Skalník ptá Stázy: Když máš ráda, to ho pořád vidíš, vidíš?

A to je jenom jeden důvod z mnohých důvodů, proč se k panu Šrámkovi s kloboukem smeknutým a duší zjhlou rád vracím.

Spisovatel prof. Miroslav Hanuš:

1. Mohl bych připomenout už septimu gymnasia: od Catulla vedla cesta ke Šrámkovi. Myslím si však, že jsem jeho poezii prožíval až později, teprve před třicátkou jsem ji užasle objevoval.

2. K některým knížkám se nemusíme vracet, jsou neustále přítomné v našem vědomí jako přátelé, radost, opora. Ta ona nálada nebo situace přivolá na pomoc několik veršů nebo vět. Sotva kdy utichne vzrušivé nebo útěšné vanutí Stříbrného větru.

Člen opery Národního divadla, zasloužilý umělec Vladimír Jednáček:

1. Se Šrámkovým dílem jsem se setkal poprvé někdy v letech 1931—1940 v divadle v Brně. A byl to právě Fráňa Šrámek, který se stal básníkem mého mládí. Rázem jsem byl v zajetí jeho Stříbrného větru a Měsíce nad řekou. Velmi na mne zapůsobila hloubka jeho díla a jeho ohromná svěžest. Pak mne upoutalo Tělo. Prostě Fráňa Šrámek byl jiný než ostatní básníci a spisovatelé — byl věčně mladý.

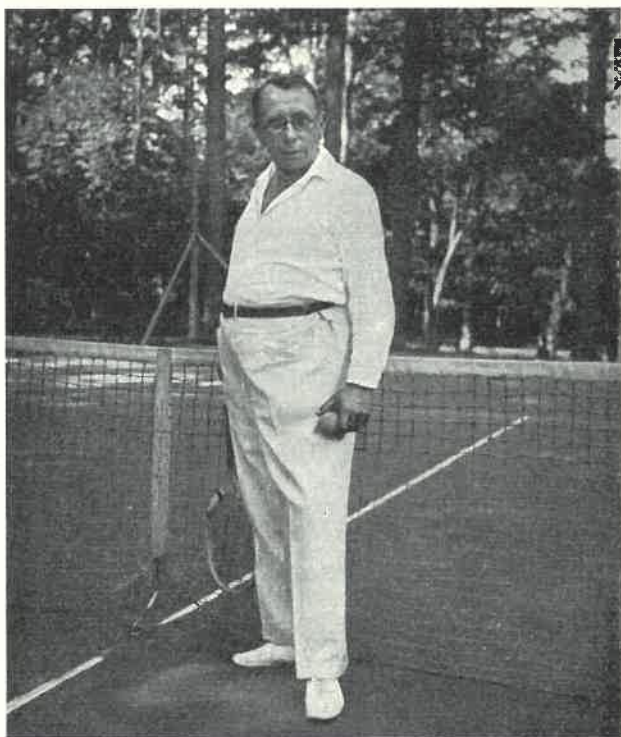
2. Nedávno jsem se vrátil ke Šrámkovu Létu. A kdykoliv jedu od Mladé Boleslavi k Sobotce, již z dálky vyhlížím majestátní Humprecht v krásném Českém ráji — a myšlenky nutně zalétají k milovanému básníku. Před jeho bustou na rodném domě vždy chvíli postojím — a pak neopominu alespoň pohledem pohlédit všechny ty milé dřevěné domečky pod náměstím, které neodmyslitelně patří ke Šrámkově Sobotce.

DIVADELNÍK LADISLAV NOVÁK

Jaroslav Švehla

Snad žádný z veřejných činitelů prvé republiky nebyl blíž divadlu než Ladislav Novák. Inženýr, průmyslník, poslanec a ministr, ale vždy zapálený divadelník. Několik týdnů po své plnoletosti měl už premiéru na naší první scéně: jednoaktové drama „Hanna“ provedlo Národní divadlo 27. dubna 1896 za režie Edmunda Chvalkovského. Potom se z Novákova péra hrnuly vážné i veselé hry, které mu vydával většinou spolek spisovatelů-beletristů „Máj“ ve svém nakladatelství, které hrály naše ochotnické spolky a nejhodnotnější z nich i profesionální divadla. Byly to: jednoaktové drama „Nad hrobem (1897), jednoaktová veselohra „Žárlivci“, (provedena divadlem „Urania“ 1911), jednoaktová veselohra „V ohni“ (1914), jednoaktová veselohra „Detektiv“ podle Winterfelda (1914), tříaktová veselohra „Duelanti“ (vydána r. 1913 a hrána v „Uranii“ r. 1914), hra ze života českého loutkáře „Matěj Kopecký“ (vydána r. 1919 a hrána potom Zemským divadlem v Brně), „Bodrý venkovan“, veselohra podle H. de Nousseana, 2. vyd. 1920), čtyřaktová hra „Pražská příhoda“ (vydána r. 1922), jednoaktová veselohra „Sběratelé obrazů“ (2. vydání r. 1925), tříaktová veselohra „Bengle“ (vydána r. 1925) a tříaktové drama „Svědění“ (vydána r. 1927). Tiskem vyšly bez datování: tříaktová hra s proměnou „Boj o ženy“, tříaktová veselohra „Habrštokův saxofon“, hra „Pepa“ (Peřeje) a jednoaktové veselohry: „Tajemné námluvy“, „Telefon“, „V ateliéru“ a „Zamotané námluvy“.

Novákovou velkou láskou byl balet; jeho choť Terezie Halová tančila do r. 1926 v baletním souboru Národního divadla. Prvým skladatelem, pro něhož napsal libreto výpravné pantomimy „Olim“, byl Jindřich z Káanů. Pro děj, složený z historických reminiscencí (Zhýralý potomek staré české šlechty má vidění za bouřlivé noci a příklady jeho slavných předků dojmou ho tak, že se smíří se svou ženou a začne nový život) našel si Novák kulturní podrobnosti ve starých cestopisech a prostudoval též staré tance, zvyky a obyčeje. Střídají se tam doby i kroje v pestrých a kontrastujících scénách. O premiéře v Národním divadle 14. IV. 1904 (choreografie Achille Viscusi) nebyl „Olim“ dosti srozumitelný divákům a také kritika vytkla, že hudební stránka nové Káanovy práce je slabší nežli jeho dřívější balet „Bajaja“. Novák přepracoval baletní hru ve veršovanou hru „V záři minulosti“, kterou provázal hudbou opět Káan. Šlechtic byl nahrazen mladým učencem, zájímajícím se o historii pánů z Harašova, jemuž genius rodu zjevuje jednotlivé významné osobnosti

Ing. Ladislav Novák v Sedmihorkách

Foto: Archiv „Beseda“

této starobylé šlechty. Hru provedlo opět Národní divadlo 29. VIII. 1919 s průměrným úspěchem.

Mnohem šťastnější byl Ladislav Novák ve spolupráci s Oskarem Nedbalem. Novák a Nedbal byla dvojice na pohled nesourodá: obrovitý, žovíalín a bezelstný skladatel, který pojímal život někdy příliš lehkomyšlně a citově, a Novák, postavou spíše pomenší, s lepším smyslem pro praktický život. Oba si však dobře rozuměli, Nedbal musil mít při komponování Nováka skorem stále po ruce [jmenom uzavřená taneční čísla pracoval sám, velmi často se tak dalo při jeho cestách do ciziny] a tak jejich přátelství potrvalo od dvacátého roku Novákova (znali se od r. 1892) až do tragické smrti Nedbalovy r. 1930.

Již jejich prvé společné dílo bylo mimořádným úspěchem. V letech 1905—1908 vytvořil Novák libreto taneční báňorky o 4 jednáních a 6 obrazech, nazvané „Z pohádky do pohádky“. V pražských sadech vypravuje babička dětem pohádky o princezně Zlatovlásce, o statečném krejčíkovi v začarovaném zámku, o Šípkové Růžence a o Petrovských a zvířátkách. Hru uzavírá apotheosa. Tento děj zhudebnil Nedbal, Dvořákův žák, velmi účinnou a vtipnou formou. Nedbal měl při komponování někdy těžko řešitelný oříšek (začarovaný zámek), ale rozřešil zdařile všechny potíže a měl zejména radost z toho, že se mu podařilo dát některému místu originální slovanický ráz (např. valčíku dětí). Ředitelství Národního divadla, jemuž bylo dílo nabídnuto, odmítalo zpočátku hru pro některé nedostatky v textu, ani Nedbalovi nebyl ředitel Schmoranz tehdy příliš nakloněn, ale s pomocí Viscusiho byla pohádková suita výborně nastudována a stala se po premiéře 25. ledna 1908 nejhranější baletní pantomimou obou autorů, která dosáhla do r. 1940 400 repríz. Skladatel Josef Suk obdivoval scény s krejčíkem a říkal jim „alšovské“. V obsazení rolí vzbuzovala pozornost babička, ztělesněná Tylovou herečkou Marií Ryšavou [později jí hrála mj. Marie Hübnerová], krejčíka hrál skvěle Rudolf Kafka, Růženku Anna Sedláčková, rázovité loupežníky Petrovské vytvořili Emil Pollert, Karel Hašler a Karel Mušek. V novém nastudování 9. VII. 1914 aranžoval Aug. Berger obrazy 12 měsíců podle Mánésova „orloje“. 2. května 1909 vystoupila v „Pohádkách“ pohostinsky slavná ruská tanečnice Tamara Karsavina. „Pohádky“ byly přeloženy do němčiny a do maďarštiny; provedení v Budapešti mělo velký ohlas.

Rozradostněni pustili se Novák s Nedbalem do nové společné práce, kterou byla groteskní baletní pantomima o 3 dějstvích a 7 obrazech „Princezna Hyacinta“. Novák měl v ní ševce mudrlanta, ale Nedbal ho změnil v kováře, neboť měl jeho motivy už dávno v hlavě. Komponoval „Hyacintu“ od jara 1910, ale sám se vyjádřil v dopise: „Je efektní, ale úspěchu „Z pohádky do pohádky“ nikdy nedokáže.“ Měl pravdu. Premiéra v Národním divadle byla 1. IX. 1911. Choreografii Viscusiho zdařile doplňovala výprava Karla Štapfry, jenž navrhl velmi působivý prospect v prvním obraze se zříceninou Trosek, z kraje, který Novák navštěvoval tak rád, a do „čarodějnické kuchyně“ vyrobil obdivuhodné čarodějnické pece, baňky a křivule. Plakát pro premiéru byl dílem Alfonse Muchy. Vnější lesk premiéry byl velký: Nedbalova choť Marie vzala si pro ní do autorské lože nádherný klobouk s různými druhy hyacintů, což se líbilo tak Emmě Destinové, sedící v protější loži, že si klobouk od paní Nedbalové vyžádala. „Princezna Hyacinta“ byla přeložena do němčiny R. Batkou a do angličtiny F. E. Washburnem Freundem.

Před provedením „Hyacinty“ měl Novák premiéru svého libreta „Paní Moda“, kterou inscenovalo Národní divadlo 5. VI. 1910. Bylo použito hudby A. Rubinsteina.

Třetím dílem autorské dvojice Novák-Nedbal se stal „Andersen“, balet o 9 obrazech. Na libreto se zúčastnil básník a režisér Jaroslav Kvapil. V ději vystupují známý dánský pohádkář Andersen a jeho přítel sochař Thorwaldsen. Uspavač vede pěšinkami snů hošíka, který usnul nad svými hračkami. Z nich cínový voják miluje tanečnici, kterou však unese zlý čínský císař. Vojáček s pomocí čarovného slavíka dobuje císařovu porcelánovou říši a tanečnici osvobodí. Hra končí scénou vánočního stromku. Nedbal počal pracovat na „Andersenovi“ v lednu r. 1913 a pracoval na něm v dobré tvůrčí pohodě současně s „Polskou krví“. „Andersen“, přeložený do němčiny Emilem Klägrem, byl proveden poprvé v Ronacherově divadle ve Vídni 1. března 1914. Mezi německými tanečníky byli i dva Češi: Josef Jenčík [Ještěr] a Josef Pohan [Pták]. Balet

scénovala i další německá divadla. V Národním divadle se objevil 26. listopadu 1914. Kromě tanečnicků vystupovali v ní i někteří členové činohry, např. Otto Boleška (Thorwaldsen) a Rudolf Deyl (Andersen).

Ladislav Novák poznal Nedbalovým prostřednictvím i skladatelova pilného žáka Járu Beneše, o němž jeho učitel prohlásil, že je velkou nadějí české lehké hudby. Novák napsal pro Beneše libreto „Zlatého závoje“, s dvojitým motivem: groteskně-fantastickým a lidově komickým (krejčí a švec jako potulní šumaři). Obsah hry je podobný „Hyacintě“. Krásná kněžka boha ohně Svarožice, jménem Mlada, ztratila zlatý závoj a je zakleta v Ježibabu tak dlouho, pokud jí lidská láska nevrátí ztracený závoj. V představení Národního divadla — premiéra 24. VIII. 1921 — vynikli z baletu Černá, Janečková, Liegertová, Müllert, dueto šumařů zahráli výborně operní zpěvák Karel Hruška a činoherec Saša Rašilov.

Popularity díla „Z pohádky do pohádky“ využil praktický Novák v novém libretu „Babička pokračuje“, k níž mu napsal hudbu opět Jára Beneš. V choreografii Jaroslava Hladíka, jinak pečlivé a nápadité, nedosáhla tato práce zvláštního úspěchu. Byla to řada volně spojených pohádek, opět s motivem krejčíka v pekle, s látkou Popelky a s třetím námětem jakoby slovenským „Všem hlavou dolů!“ Provedeno v Národním divadle 6. IX. 1929.

Když se vrátil Oskar Nedbal do vlasti r. 1918, ocitl se v těžké situaci. Měl proti sobě část české veřejnosti hudební pro domnělé nevlástenectví a dlouho nemohl najít v českém životě místo, které by odpovídalo jeho talentu a jménu. Cítil, že se musí rehabilitovat, on „skladatel operet“, nějakým vážným hudebním dílem. Novák nabídl mu libreto „Sedláka Jakuba“, zpracování klasické látky španělského dramatika Lope de Vegy. Nedbala chytil tento protiklad krále a hrdého, sebevědomého sedláka a začal jej komponovat v r. 1918. Chtěl v něm dát české veřejnosti to nejlepší, co v něm bylo. Když byl hotov — premiéra této komické opery o 2 dějstvích byla v brněnském divadle v pátek 13. října 1922 za dirigování Fr. Neumann a režie O. Zítka — napsal mu Novák, že se v tomto díle překonal a že pokládá „Jakuba“ za nejlepší operu od dob Smetanových. Již o zkouškách byl předpokládán všeobecně úspěch opery, ale Nedbal nebyl s ní zcela spo-

kojen. Cítil, že nechytla, jak by si přeal, a proto ji zčásti přepracoval, rozšířil ji do tří aktů a odevzdal ji Ladislavu Novákovi asi měsíc před svým skonem.

Druhé operní libreto napsal Novák pro Karla Weise. Zvolil si populární látku „Lešetínského kováře“ podle známé básně Svatopluka Čecha, která měla svou premiéru v Národním divadle 6. VI. 1920. Další libreto „Dorničku“, podle Julia Zeyera, připravil pro M. Hájka. Libreto hudebního dramatu „Jánoš“ (mělo 3 dějství), bylo nalezeno ve strojopise v pozůstalosti Oskara Nedbala.

L. Novák zkusil své péro také na operetních námětech. Napsal r. 1920 „veselohru se zpěvy o 1 jednání „Akrobat“, podle G. Belly, k níž hudbu složil Anatol Provaník. Vyšla tiskem u Mojžíra Urbánka r. 1929. Provaníkovi připravil další libreto v podobě fantastické utopie o 3 dějstvích „Venůše na cestách“, kterou zahrálo brněnské divadlo 22. IX. 1922.

Novák byl spřátelen s mnoha osobnostmi Národního divadla i jiných českých divadel. Přispělo k tomu také jeho referentství v deníku „Hlas národa“ a později spoluměnovaným divadelním časopisu „Máj“, vydávaného stejnojmenným spisovatelským spolkem (od r. 1905). Inž. Novák poznal tak důkladně „mašinérii“ divadla i zákulisí českých divadelních poměrů. Oceňoval spravedlivě mnohého českého herce a pěvce nebo „baletníka“. Na svých cestách sbíral životopisné podrobnosti o velkých českých umělcích v cizině, s některými byl v písemných stycích (např. s Otakarem Mařákem v Německu). Z Novákových bohatých zkušeností a vzpomínek vyplynula v jeho stáří řada zajímavých knih: „Opera a balet staré gardy Národního divadla“ (Praha, Vilímek 1938), „Oskar Nedbal v mých vzpomínkách“ (Praha 1939, potom 1940), „O těch, kteří odešli“ (Praha 1941), „Dva čeští muzikanti“ (Kovařovic a Weis), vydáno r. 1941; o jeho vztahu k loutkářství („Loutkové divadlo“ a „Matěj Kopecký“) je psáno na jiném místě.

Ladislav Novák zůstává v paměti české divadelní veřejnosti především jako úspěšný, věrný libretista Nedbalův a potom jako pečlivý historik velké a významné periody našeho divadla.

(Psáno ke 100. výročí narození ing. L. Nováka 5. IV. 1872)

Ing. Ladislav Novák a loutky

Je starou známou skutečností, že valná část lidí, kteří měli nějaký bližší vztah k divadlu, začínala svoji životní dráhu v útlém mládí s loutkami. Výjimkou nebyl ani ing. L. Novák, i když nemalý vliv měl na něj i jeho otec, který podle slov V. V. Štecha „znal celou naši literaturu divadelní, měl úžasnou paměť všech premiér — všech umělců výkonných, znal vývoj našeho divadelnictví“. Rodinná tradice vypravuje, že v dětství patřilo loutkové divadlo mezi první hračky Ladislavovy. U něho ztrávil mnoho a mnoho času. Potíže s obecenstvím si řešil tak, že podplácel svého mladšího bratra Josefa různými drobnostmi a pozornostmi, aby se na jeho výkony díval. Není známo, že by se kdy věnoval aktivně loutkářství veřejně provozovanému, ačkoliv k tomu měl jistě mnoho příležitostí. V Sobotce například, kam dojížděl velmi často a rád, koupilo Jeřábkovo družstvo divadlo lidového loutkáře J. Hanuše z Rychnova n. Kn. už r. 1901 [údaj o tom je zachycen v rukopisné kronice PhMg. J. Macouna, který tehdy koupil zprostředkoval. První tištěnou zprávu o divadelku přinesl „Věstník“ r. 1902], tedy dříve, než vzniklo známé pražské divadlo Klubu vlasteneckých přátel dr. Paříka. Ale i v tomto pražském divadle měl Novák zřejmě řadu přátel, jak svědčí některé státi a obrázky v jeho knížce „Loutkové divadlo“, kterou vydal r. 1905 a jejíž jednotlivé kapitoly publikoval téměř současně ve Štechových-Kronbauerových „Novinách mládeže“ a kapitoly „Jesle“ přetiskl po nepatrných úpravách ještě ve svém „Pásmu vzpomínek“ [1941]. Prof. dr. Jan Malík charakterizuje Novákovu knížku ve své monografii nár. umělce Josefa Skupy [1962] jako první stručný nástin vývoje světového a zvláště českého divadelnictví. Jmenovaná knížka je vlastně prvním širším přehledem loutkářství v naší literatuře, neboť si podrobněji všímá nejen poměrů domácích, ale informuje přehledně i o tvorbě zahraničních. Snad Nováka přivedl tehdy k loutkám jeho rodinný život (ožení se 27. 4. 1899). V inventáři jeho domácnosti bylo samozřejmě opět loutkové divadlo, na němž vzorný otec

hrával svým dětem hry, které si často pro ně sám vymýšlel. Nezbytnou součástí jeho her byl vždy čert.

Loutkářství bylo zřejmě hluboce zakořeněno v Novákové rodině. Plk. M. Vlach upozornil ve své rukopisné kronice soboteckého divadelnictví na loutkářské sklony strýce ing. Nováka, soboteckého rodáka Bohumila Nováka, nar. 26. 11. 1854, zemř. 21. 11. 1933 ve Vojnicích na Slovensku. Tento Novák odešel jako učitel tělocviku do Oděsy, kde působili i jeho dva bratři. Při jedné návštěvě si odvezl z Čech několik loutek, podle nichž vyrobil v Oděse další a vzniklo tu nejprve polosoukromé loutkové divadlo, v němž kromě Nováka a jeho manželky působil vojenský kapelník F. Hanek. Rodinná tradice klade vznik divadla do r. 1900, zdá se však, že vzniklo až po vydání „Loutkového divadla“, nebyl-li jeho vznik ovlivněn přímo knížkou, resp. tehdejšími loutkářskými styky L. Nováka. Sotva by totiž L. Novák oděské divadlo ve své knížce neuvedl. Divadlo působilo až do konce první světové války jen v rámci československého spolku a převážně pro Čechy v Oděse usedlé, ačkoliv Hanek prý vzal jednou s sebou divadlo do Livadie na Krymu a hrál tam dokonce i pro carskou rodinu. Teprve po válce bylo divadlo rozšířeno pro veřejnou činnost. Sovětské úřady v něm viděly účinného pomocníka v kulturněosvětové práci a značné divadlo, jehož se ujala neteř Nováková Jekaterina Serebrennikova, podporovaly. Četné hry byly překládány z češtiny, nově se pro jeviště upravovaly i ruské pohádky. Zvlášť populární byla představení konaná ve dvorech velkých bloků domů, což dobře koresponduje s údaji o podobných představeních v Moskvě, jak o nich píše ve své knize „Herec s loutkou“ nár. umělec SSSR S. V. Obrazcov (český překlad prof. dr. J. Malíka vyšel r. 1947). Novákovi se vrátili do Československa r. 1922 a divadlo pak vedla Serebrennikova sama.

Ladislav Novák měl děti velmi rád. Dobře si s nimi rozuměl a své zkušenosti dovedl použít i na velkém divadle. Snad se reminiscence z jeho domácího divadla

obrážejí i v libretech baletů, které napsal a kde se s pohádkovými motivy i nezbytnými čerty setkáme poměrně často. Není třeba připomínat „Z pohádky do pohádky“. Takřka neznámá jsou ale libreta, která napsal pro Jára Beneše: „Babička pokračuje“ a „Zlatý závoj“. Těžko hledáme dokumentaci i k jeho „Princezně Zlatohvězdě“. To už známější je „Princezna Hyacinta“ a poněkud z této řady vybočující „Andersen“.

Také postava Matěje Kopeckého Nováka značně zají-

mala a vzrušovala. Věnoval mu hříčku „Matěj Kopecký“, která se několikrát objevila i na předních pražských scénách [vyšla tiskem r. 1919] a konečně i drobnou stejnojmennou brožurku, která vyšla až po autorově smrti.

V závěru můžeme opakovat slova, otištěná v nekrologu L. Nováka v Loutkové scéně z 15. 10. 1946: České loutkářství ztratilo v ing. Ladislavu Novákovi upřímného přítele a svědomitého kronikáře.

S.

ŠEDESÁT LET SOBOTECKÉHO MUZEA

6. dubna 1912 se poprvé otevřely sbírky nového muzea. Vzniklo obětavostí několika soboteckých kulturních pracovníků a první útočiště nalezlo v několika místnostech okresního domu, dnešního zdravotního střediska.

Snahy o záchranu a sběr starých památek, zvláště národopisného materiálu, byly však již staršího data. Podnět k zájmu o památky a jejich uchování dala velká Národopisná výstava v Praze, která se připravovala od r. 1893. I v Sobotce vznikl odbor této národopisné výstavy, který se stal o důstojné zastoupení Sobotecka. V jeho čele byl notář L. Kovář a řídicí učitel Ant. V. Sakař. Za pomoci dalších jednotlivců i korporací vykonali velkou práci, shromáždili a do Prahy zaslali velmi cenné exponáty, mezi nimiž nechyběly ani vzácné archívní památky města Sobotky včetně privilegií a graduálů. Po ukončení pražské výstavy se většina předmětů vrátila do Sobotky a byly předány majitelům, některé byly věnovány pražským muzeím a některé zůstaly v opatrování Městského úřadu v Sobotce, protože majitelé o ně neměli zájem.

Pak muzejní práce na Sobotecku opět ustala, až v roce 1909 byly oživeny snahy o založení muzea v Sobotce. Ustavila se Muzejní společnost v Sobotce, jejíž stanovby byly schváleny pražským c. k. místodržitelstvím 10. ledna 1910 (čj. 304.400/09). Prvním předsedou byl zvolen starosta města Gustav Maštálka, prvním správcem sbírek Antonín V. Sakař. Základ sbírek tvořily ony předměty ponechané městu po Národopisné výstavě, další vzácné památky sebrali po Sobotecku nadšení spolupracovníci Růžena Černá, L. Neumannová, Františka Řeřichová, Dori Weinmannová, František Kutmon, PhMr. Jaroslav Macoun a Emil Rotta. Poměrně brzy bylo sbírek tolik, že mohlo být přikročeno k vybavení místností v okresním domě potřebným zařízením a před šedesáti lety bylo muzeum otevřeno.

Muzejní společnost se však nevěnovala pouze svému vlastnímu poslání, nýbrž se snažila i o záchranu památek v okolí. Vyvinula např. snahu o záchranu soboteckého kostela a Humprechtů. Toto prvé období úspěšné práce bylo však přerušeno první světovou válkou. Veškerá muzejní práce ustala a po válce byla obnovena jen v nepatrné míře, ač se o to několikrát snažil zvláště lékárník

Jaroslav Macoun a ředitel Josef Knobloch, oba výborní muzejní kronikáři.

Teprve r. 1935 nastal opět obrat k lepšímu. Předsedou byl zvolen Jar. Macoun a obětavými pracovníky se staly zvláště učitelky Marie Brixová a Gabriela Mačenková, z dalších Jaroslav Peida. Muzeum bylo znovu zpřístupněno, ale trpělo nedostatkem prostoru. To se vyřešilo až r. 1939, kdy bylo přestěhováno do přízemních místností Humprechtů, kde bylo 1. srpna 1941 znovu otevřeno. V prvním poschodí Humprechtů bylo od r. 1937 samostatné černínské muzeum, které zde instaloval po dokončení oprav zámku pražský Kruh rodáků a přátel města Sobotky a okolí. Spolupráce Muzejní společnosti s Kruhem byla dobrá, brzy se vyřešily i spory s Městským úřadem o kastelána a činnost muzea se všestranně rozvíjela přičiněním aktivních jednatelů Vladimíra Sulce a Karla Samšínáka.

Roku 1949 se Muzejní společnost tak jako jiné spolky rozešla a sbírky přešly do přímého majetku města Sobotky a byly spravovány společně s ostatními humprecht-skými sbírkami. Činnost řídila Muzejní komise MNV, později Osvětová beseda v Sobotce. Za pomoci Krajského muzea v Liberci a Památníku národního písemnictví v Praze byly sbírky postupně reinstalovány, v přízemí vzniklo vlastivědné oddělení do r. 1848 a v 1. poschodí literárně-historická expozice čtyři ze Sobotky, věnovaná soboteckým rodákům Fr. V. Jeřábkoví, J. L. Turnovskému, V. Šolcovi a Fr. Šrámkovi. Byl vybudován depozitář, kde byly uloženy nevystavené předměty, ve výstavních místnostech ve 2. poschodí instalovala Krajská galerie z Liberce několik pěkných výstav. Ve vedení muzea se v těchto letech vystřídali Josef Jelínek, Václav J. Jirků, František Brouček, prof. Stanislav Balcar a Dagmar Balcarová. Počet návštěvníků dosahoval až 60 000 ročně. Škoda jen, že reinstalace nebyla dokončena.

V letošním jubilejním roce prodělává muzeum novou reinstalaci, která bude dokončena spolu s generální opravou zámku. Je to velký úkol, jehož splnění závisí hlavně na včasném dokončení stavebních prací. Pak — věřme — budou napsány další světlé kapitoly do historie soboteckého muzea.

K. B.

Zajímavosti ze sčítání lidu 1970

V prosinci 1970 se konalo v naší republice sčítání lidí, domů a bytů, z něhož jsou zveřejňovány postupně předběžné výsledky. Uveřejňujeme některá zajímavá čísla z obcí Sobotecka, z nichž je vidět současnou životní úroveň. Čísla jsou uváděna pro obce podle nyní platného správního rozdělení.

Obec	Velikost v km ²	Počet obyvatel	Počet mužů	Počet žen	Národnost						Počet domů	Počet bytů	Počet bytů, v nichž je																		
					Česká	slovenská	polská	německá	maďarská	ruská			jiná	Ústřední či etážové topení	koupelna či sprchový kout	vodovod	přípojka na kanalizaci	elektrina	bojler	sporák	pračka	chladnička	robot	vyšavač	televize	motocykl	auto	garáž	chata		
Kdanice	3,71	113	62	51	112	1					41	44	13	14	38		17	29	20	3	3	35	11	7	13						
Libošovice	15,31	703	345	358	696	5		1			621	244	2	65	160	18	220	20	93	176	123	35	56	152	70	46	62				
Markvartice	19,71	652	307	345	637	14	1				259	266	5	59	107	5	229	21	109	175	106	27	46	159	66	44	88				2
Mladějov	6,59	529	260	269	525	3			1		158	203	5	76	101		173	32	81	130	85	21	59	119	45	30	45				1
Osek	2,98	206	106	100	196	10					61	65		21	43		57	1	31	49	37	6	15	43	22	14	30				
Plhov	2,39	108	43	65	108						37	38	1	10	13		28		15	19	13	2	2	20	14	5	7				
Podkost	4,43	98	44	54	93	4				1	39	43	1	13	16		32	1	16	23	17	2	11	23	6	7	11				
Roveň	2,45	168	79	89	167	1					66	70	5	23	33		54	6	26	42	25	4	14	40	14	10	11				
Samšina	13,01	494	234	260	489	5					212	211	6	54	92		157	18	72	123	80	13	28	109	38	33	37				
Sobotka	16,32	2331	1110	1221	2293	15	1	10	2	9	1	621	860	63	380	740	574	783	167	405	564	469	90	355	560	163	142	175	16		
Střelec	2,88	101	46	55	99	1					36	34	3	17	31		34		1	20	31	16	1	8	25	9	9				

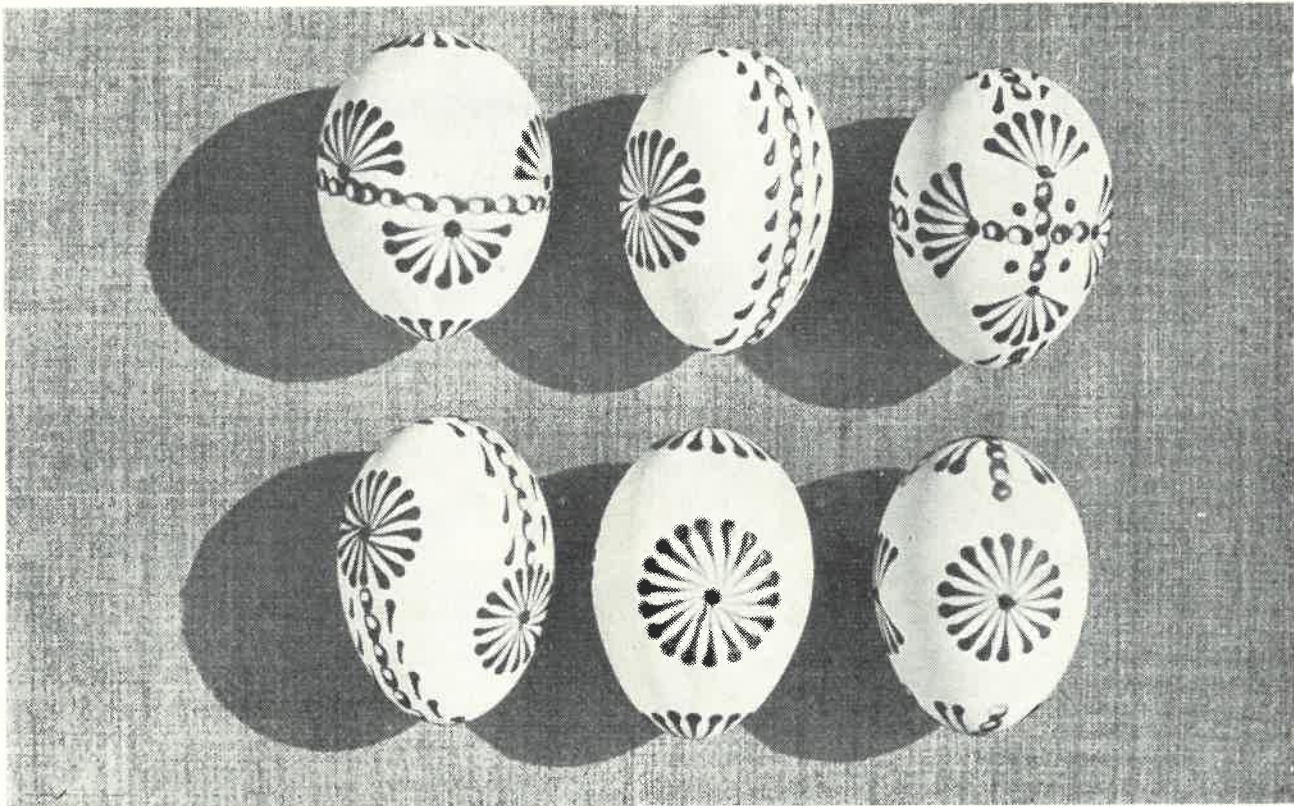

Foto: Přemysl Bureš

Velikonoční kraslice

Kdo z nás by neměl rád jaro. Přichází se svým nepokojem, který dokáže ovládnout celou přírodu i její obyvatele. Vše je mladé, veselé a do toho již přicházejí „zelené svátky“ celé té nádhery — velikonoce.

S nimi jsou spojeny četné staré lidové zvyky. Na mnoha místech se ještě udržely, v našem kraji se však na ně již pomalu zapomíná. Těch, kteří chodí o velikonočním pondělí na pomlázku, rok od roku ubývá. Láká to ještě snad jen ty nejmenší. Postávají důležitě za dveřmi a marně se snaží donutit svůj hlásek, vzrušením celý rozřesený, aby přeříkal naučenou koledu bez zajíkání. A pak plní očekávání vtrhnou do místnosti a každého pěkně vyplatí. Odměnou jim bývají kraslice. Ve většině rodin se vyrábějí co nejjednodušším způsobem. Výsledek je sice postačující, ale myslím, že přece jen jsou hezčí ty pracně malované kraslice, které vyráběly naše babičky.

Třeba ta moje; na bílé vajíčko maluje pomocí obyčejného špendlíku, zapíchnutého do tužky, roztaveným včelím voskem ornamenty. Kouzlí různé ozdobné řetízky, kolečka, puntíky a peroutky vytvářející květiny (viz obr.). Vajíčko se rychle otáčí v jejích prstech, člověk ani nestačí sledovat, jak rychle se bílá skořápka pokrývá hnědým krajkovým kresby. A už je kraslice hotova — vlastně jakýsi polotovár, který ještě můžeme ponořit do modré nebo červené barvy. Když barva oschne, seškrabeme vosk opatrně pomocí nožičky. Bílá kresba na barevném podkladu působí stejně efektně jako ta hnědobílá na bílém.

Tuto znalost si moje babička osvojila již jako desetiletá dívka u jedné Polky, bydlící kdysi za první světové války v Sobotce. Ta si makováním kraslic přivydělávala. Děvčata ze Sobotky i z okolí jí již dobu před velikonoce přinášela vajíčka, za jedno vymalované jí platila dvěma syrovými.

Namalovat hezkou kraslici není právě nejlehčí, ale chce to jen cvik. Zkusili jste to letos také? Zuzana Burešová

Geofyzikální měření odporu půdy v areálu keltské svatyně u Markvartic

Jižně od Markvartic se rozkládají valy ve tvaru obdélníka, dříve považované za švédský vojenský tábor ze třicetileté války; nyní po dvou sezónách výzkumu se podařilo bezpečně zjistit, že jde o keltskou svatyni z 1. století před změnou letopočtu. O výzkumech informoval čtenáře také ZŠS (VI, 1969, 67—68; VII, 1970, 61, naposledy IX, 1972, 11).

Plocha vnitřního areálu měří 14 620 m², z čehož je patrné, že prozkoumat celou plochu by si vyžádalo téměř celé desetiletí, nehledě k tomu, že by bylo potřeba značných finančních prostředků. Proto se ve spolupráci s Ústavem užití geofyziky v Praze přikročilo k měření odporu půdy, kterýmžto způsobem lze jedině bez kopání zjistit, zda se v půdě neskrývají archeologické objekty, hlavně ona obětní studna, kterou jsme po dva roky bezvýsledně hledali. Měření se skládá ze zjišťování měrného

odporu mezi dvěma železnými a dvěma měděnými elektrodami, jež tvoří obvod, v němž jsou zabudovány citlivé měřicí přístroje, které reagují zvýšenými hodnotami chemického odporu na archeologické objekty, zatímco v klidu zůstanou v místech, kde je podloží jako obyčejně rovné. Dosah metody do hloubky může být i několik kilometrů, ale pro archeologické účely bylo stanoveno pouze pouhých 150 cm, kde lze čekat začátek ústí obětní šachty, ale i další eventuální archeologické objekty. Zatím byla proměřena asi třetina plochy svatyně, a podle vyhodnocení měření, které provedl inž. V. Bárta, v těchto místech obětní studna není, takže zbývají dvě třetiny, přičemž asi dvacetina celkové plochy svatyně je již prokopána.

Měření archeologických lokalit zavedl do praxe italský archeolog Linnington, který tímto způsobem hledal etruské hrobky, a dá se říci, že velmi úspěšně. Aby nedošlo k poškození hrobky při přístupu vzduchu, navrhl val zmíněný badatel do hrobek úzké sondy s tyčí, na jejímž konci byl fotografický aparát, který ihned vyfotografoval v dutině hrobky třeba vzácné nástěnné malby. V Itálii tímto způsobem pracuje celý archeologický tým fondace Lerici, který publikuje své výsledky ve zvláštním monotematickém časopise *Prospezione archeologica*.

V měření odporu půdy v markvartické svatyni Keltů se bude pokračovat na jaře. Prozatím mělo měření kladné výsledky, i když se nepodařilo bezpečně identifikovat to hlavní, obětní studnu. Prom. hist. Jiří Waldhauser

Schůzka po letech

Po 27 letech se sešli 25. března 1972 v Sobotce na Poštěti, kteří v r. 1945 opustili soboteckou školu. Byl to sjezd abiturientů dívčí i chlapecké měšťanské školy, sjezd zralých čtyřicátníků, prošlých životem, jeho radostmi i starostmi.

Obličeje mnohých se nezměnily, jiné jsme poznávali jen ztěžl. Škoda, že nepřišli všichni. Na některé jsme mohli jen tiše vzpomenout — Slavomil Pabiška, Josef Rejman, Josef Ron... Další se během let ocitli třeba až na Slovensku nebo nemohli přijet z různých důvodů a pozdravily nás jen jejich dopisy — Bohumil Vávra z Liberce, Václav Pelikán z Martina atd. Několik spolužáků se vů-

bec neozvalo — ale přesto se nás nakonec sešlo přes padesát.

Každého jistě potěšila i přítomnost bývalých učitelů — řed. Vlasty Kubánkové, Drahomíry Bílkové-Kyzivátové, Marie Kořínkové-Blažkové a Rudolfa Langa. Další opět poslali alespoň krásné dopisy — řed. Bohumil Hynek ze Cvikova („Vychovával jsem vás ve vlasteneckém duchu, k národní hrdosti... Je od vás hezké, že se scházíte... všechny pozdravuji...“), Josefa Macouna z Trutnova („Vaše pozvání mě vrací o více než čtvrtstoletí nazpět do sobotecké školy. Bylo to uprostřed války a já vás i dnes mnohé vidím ve vašich dětských tvářích vážné, starostlivé, zamklé a někdy zaražené. Chmura a tíha války doléhala do všech rodin... Nám učitelům lahodila vaše soudržnost, stáli jste jeden při druhém, vzájemně jste si pomáhali, zkrátka dovedli jste táhnout za jeden provaz...“), zást. řed. Rostislava Páče z Ústí n. L. („Ani se mi nechce věřit, že je to už tak dávno, co jsem ze Sobotky odešel pln plánů a nadějí v nový lepší svět ve svobodné vlasti... Já sám na Sobotku vzpomínám opravdu rád, bylo to období mládí a krásné krajinné prostředí Vašeho kraje jenom ještě tomuto období dodává ve vzpomínkách mnoho dalšího kouzla...“) a Oldřicha Límana z Děčína („V sobotu odpoledne budu vzpomínkami v Sobotce...“).

Byla to radostná setkání v to sobotní odpoledne, byly tu vzpomínky — dobré i „méně dobré“ — a snad každý si alespoň v duchu posmutněle řekl: „Škoda, že škola je už dávno za námi.“

A tak díky obětavým svolavatelům Marii Havránkové a Josefu Janatkoví. Oba se zasloužili o naše setkání po dlouhých letech, o hezké odpoledne v naší milé Sobotce, o obnovení vzpomínek na školní léta a znovunavázání dávných přátelství. A doufejme, že za tři roky opět na shledanou!

Soboťák z televize

Jedním z nejznámějších Soboťáků mladé generace je sportovní redaktor Československé televize Jaroslav Suchánek. Je také jedním z těch, kteří na své rodné město nezapomínají — a tak jsme ho mohli 4. dubna uvítat ve spořitelně v Sobotce na besedě o XVI. zimních olympijských hrách v Sapporu. Víтали jsme ho tam vlastně na dvakrát, protože nejprve odpoledne besedoval se žáky sobotecké ZDŠ a večer pak se konala přednáška pro veřejnost. Obě byly velmi četně navštíveny a posluchači byli spokojeni s vyprávěním i s barevnými diapositivy. Zvláště cenné bylo, že Jarka nemluvil jen o sportovním zápolení, ale rozdělil se s přítomnými i o zážitky z cesty do Japonska a ze zákulisí olympiády. Nechyběly ani humorné příhody — a tak není divu, že se nikomu nechtělo domů.

Při této příležitosti jsme se dozvěděli i o další práci Jarky Suchánka — a snad se nebude zlobit, když to sdělíme našim čtenářům.

Ještě před olympiádou počátkem ledna startoval na neoficiálním mistrovství světa novinářů v lyžování v Bayrischzell v NSR. V běhu na 5 km byl z více než 50 účastníků šestý, ve slalomu ze 141 závodníků z Evropy, Ameriky a Austrálie byl na 22. místě. A to bez zvláštního tréninku. O úspěších na Tatranském poháru jsme již psali.

Po návratu z olympijských her následovala celá řada besed o této vrcholné sportovní události. Byl v Rychnově n. Kn., v Náchodě, v Pardubicích, v Prostějově, v Zábřehu, v Hodoníně, v Mariánských Lázních, v Kladně, několikrát v Praze atd. Tedy opět výkon hodný olympijské medaile.

V televizi jsme nedávno viděli film o Jiřím Raškovi Milión schodů do nebe. Režie: Otakar Skalski, scénář a komentář: Jaroslav Suchánek. Film měl velký ohlas u diváků i u kritiky.

A kromě dalších sportovních akcí se s Jarkou setkáváme na obrazovkách i jako s reportérem v dětském vysílání ve spolupráci s Jaroslavou Panýrkovou a jinými.

Při tom všem dokončuje svou první knihu Sportovní tragédie a katastrofy, která by měla brzy vyjít v edici časopisu Květy a pak rozšířená v nakladatelství Olympia.

A tak nezbývá než popřát Jarkovi hodně úspěchů nejen na jeho letošním prvním Závodě míru, ale i v další práci a životě. A těšíme se na častou shledanou v Sobotce.

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- Šrámkovu „Píseckou“ citují Zemědělské noviny 3. III.
- Vzpomínku a fotografii k 95. výročí narození Fráni Šrámka přinesl Signál 14. I.
- Článek Zd. Blahovce k 50. výročí vzniku Měsíce nad řekou byl uveřejněn v Zítřku Písecka 9. II.; inscenaci této hry v Bystřici u Benešova recenzuje Svoboda 14. III. a benešovská Jiskra 17. III.; uvedení Měsíce nad řekou v Chrudimi zaznamenává Pochodeň 17. II. Články a fotografie z ostravské inscenace Léta přináší Ostravský kulturní zpravodaj č. 2, Nová svoboda 29. II. a Ostravský večerník 3. a 7. III.
- Letošní uvádění Šrámkových děl v rozhlase recenzuje Tvorba 9. II.
- Podmínky Literární soutěže Šrámkovy Sobotky stručně zaznamenávají Učitelské noviny 9. III. a Pochodeň 21. III.
- Program letošních učitelských základen EXODU (mj. Sobotka a Turnov) zveřejňují Učitelské noviny č. 12.
- Náš Zpravodaj chválí Pochodeň 6. III.
- Báseň Jiřího Najmona Předjaří najdeme v Mladé frontě 8. III.
- Blanka Švábová otiskla své verše v Předvoji 24. III. (Březen), a v Pochodni 25. III. (Tání, Zjitra, První narcis).
- Reprodukcí obrazu Arnošta Folprechta Trosky najdeme v Pochodni 9. III.
- Úmrtí oseckého rodáka, vodáka Václava Barcala zaznamenává Československý sport 25. III., Lidová demokracie a Svobodné slovo 28. III.
- Fotografie Aloise Kozáka při silvestrovském běhu Prahou přináší Zpravodaj Slávie č. 1.
- O výzkumech keltské svatyně u Markvartic se zmiňuje Lidová demokracie 24. III. a Rudé právo 27. III.
- O osudech panoramatického obrazu Pobití Sasfků pod Hrubou Skálou píše Pochodeň 18. III.

- O chystaných úpravách hradu Kostí se zmiňuje Lidová demokracie 7. II., fotografii Kostí přináší Zapisník č. 5.
- Nejstarší občany Sobotecka vyjmenovává Svobodné slovo 10. III.
- Výlet mladoboleslavských turistů na Sobotecko popisuje škodovický Ventil 3. III.
- O kooperaci JZD na Sobotecku se dočteme v Pochodni 17. III. a v Předvoji 10. a 17. III.
- Březnová čísla Předvoje přinášejí na pokračování článek Marie Šulcové o P. Antonínu Markovi, v č. 8 píše J. Štrait o tradicích tělovýchovy v Jičíně a jsou zde zprávy o únorových oslavách, práci SČSP a místních poplatcích v Sobotce; v 9. čísle je článek k 90. narozeninám L. Mašínové a zprávy o sloučení JZD Plhov a Samšina, o práci včelařů v Sobotce, ČSŽ v Markvarticích a KSČ na Rovni; konečně 31. III. uveřejňuje Předvoj snímek ředitelky ZDŠ v Sobotce Věry Dlabové z oslav Dne učitelů a fotografii z vítání občánků v Sobotce.
- 3. číslo Bousováka přináší tři články J. Kozáka a zajímavý příspěvek Vl. Vošňakovského o tom, proč v Dolním Bousově nebyl postaven vodovod, když se stavěl vodovod sobotecký.
- V Životě Budovcovy župy č. 3 píše M. Taucová o MDŽ a Z. Folprechtová o plese Veleobce baráčníků v Praze.
- V měsíčníku Veleobce baráčníků č. 3 vyšel článek M. Taucové J. A. Komenský — Učitel národů.
- 36. číslo Domousnického zpravodaje z 1. III. uveřejňuje kromě zpráv ze současnosti příspěvky K. Bílka o domousnickém panství r. 1757 a o osudu zdejších soch.
- V časopise Památková péče č. 1/72 recenzuje M. Brožovský výstavu „Restaurování uměleckých děl ve Středočeském kraji“ v Roudnici a zvláště si všímá děl kosmonoských Jelínků.
- **Lednové číslo časopisu ARMABETON**, n. p., Praha-Krč, uveřejnilo článek „Dobrý projekt — jistota stavbařů“, kde pod titulkem „Od Tisové k Tušimicím“ přináší rozhovor se soboteckým rodákem stavitelem Jaroslavem Hortlíkem, který se specializoval na projekty našich největších elektráren.

V tomto oboru má velké zkušenosti a schopnosti. Důkladem je celá řada elektráren — Tisová, Pruněšov, Vojany, Počeradý a další — které byly v projektech oddělením 04, které vede, zpracovány. V současné době věnuje se svým oddělením nejvíce času pracím na projektu našeho elektrárenského gigantu Tušimice II a připravuje se na Počeradý II. Náročný úkol OTR, kterým jest komplexní zpracování typového podkladu podélného skeletu, nazývaného UNI SKELET, byl rovněž pro velké zkušenosti v oblasti prefabrikace svěřen jeho oddělení.

Důkazem, že projekty odpovídají skutečně špičkovým světovým parametrům, byl úspěch, jehož oddělení dosáhlo jako projektant elektrárny GUDDU v Západním Pákistánu.

● Nový měsíčník začal vydávat v Mnichově Hradišti Městský národní výbor. Jmenuje se **Hlas Mnichova Hradiště**, odpovědným redaktorem je Josef Červinka a vychází zatím cyklostylovaný. Obsahuje hlavně drobné zprávy ze všech oblastí života města. Sobotecké může zajímat např. složení sociální a zdravotní komise MěstNV, jejíž předsedkyní je učitelka Marie Vytvarová [rodem Havlíková z Oseka], tajemnicí Anna Kafková ze Sobotky a jedním z dalších členů MUDr. Čeněk Pekař, další Soboták. — Přejeme Hradištským mnoho zdaru při vydávání jejich časopisu.

● Jaroslav Šimůnek uspořádal a doslovem opatřil sborník veršů **Za mládím světa**, který vydalo nakladatelství Albatros k 50. výročí založení KSČ.

● Do VI. svazku **Středočeského sborníku historického** přispěl mj. Antonín Haas prací Soupis privilegií měst a městeček ve Středočeském kraji od r. 1526. Najdeme zde stručné registry privilegií Dolního Bousova, Bakova n. Jiz., Mnichova Hradiště a dalších měst.

● **Zlatě doma**. Neprodejný tisk Albatrosu k 90. narozeninám Pavla Suly 1972. Do sborníčku přispěli také Jiří Žantovský statí Poslední z kamarádů svobody a Ludmila Žofková krásnou vzpomínkou.

● **Slunce v třezalkách**. Neprodejný tisk Albatrosu k 60. narozeninám Josefa Strnadla 1972. Ze svého obdivu k dílu tohoto moravského umělce se zde zpovídají mj. národní umělkyně Jarmila Glazarová a Jaroslav Šimůnek.

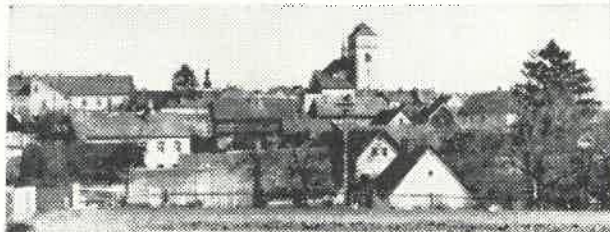
● Další z řady neprodejných tisků k výročím spisovatelů pro mládež je svazek **V krajině mateřštiny**, který Albatros vydal k 90. narozeninám Leontiny Mašínové 1972.

● **V knižnici Karavana č. 50** píše R. Šimáček o hradu Bezdězu a nezapomíná ani na Šrámkovu báseň Vzpomínání ve stínu, kterou celou přetiskuje.

● V antologii proletářské poezie jižních Čech **V modré dálece rudý květ** (Růže České Budějovice 1971, uspořádal St. Cířka, 60 str.) najdeme též Šrámkovy básně Píšou mi psaní a V garnizónním vězení se stručnými údaji o Šrámkově vztahu k jižním Čechám.

● Ve velké fotografické publikaci **Československo** (Olympia 1972) najdeme také snímky kovárny ve Zďáru, Pračovských skal s Troskami a Klimešova domu u sv. Anny.

● V dalším svazku nové **Vlastivědy**, který je věnován hudbě, najdeme i fotografii spisovatele ing. Ladislava Nováka s hudebním skladatelem O. Nedbalem a choreografem A. Viscusim.

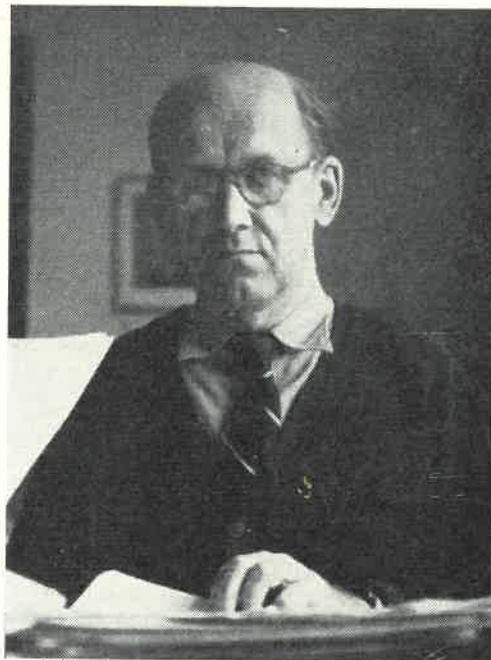

Sobotecká všehochuť

● **K letošnímu Dni učitelů** byla ředitelka sobotecké ZDŠ Věra Dlabová jmenována vzornou učitelkou. Titulem zasloužilý učitel byl vyznamenán bývalý sobotecký učitel Jan Vancl z Mnichova Hradiště.

● **Mladý pražský učitel, básník Jiří Najmon** — rodák ze Sobotky — vypravěl o své tvorbě v rozhlasovém Mikrofonu 17. března.

● **Delegáty VIII. sjezdu JZD** byli zvoleni i Josef Mařan, předseda JZD Nástup Staňkova Lhota se sídlem v Sobotce, a Marie Peldová, drůbežářka JZD Markvartice.

● **Naše blahopřání směřuje tentokrát do Prahy**, k milým a věrným Sobotákům, manželům Volfovým. Josef Volf oslaví 20. dubna své 65. narozeniny a jeho choť Hana se dožívá 2. dubna šedesátin. Snad se na nás nebudou zlobit, když jejich výročí připomínáme všem čtenářům. Oba patří již dlouhá léta k těm našim pražským krajanům, kteří nejen nezapomínají na svůj rodný kraj, ale navíc pracují velmi obětavě pro jeho rozvoj. Zvláště cenná je jejich všestranná pomoc při přípravách a průběhu Šrámkových Sobotek. Také do našeho časopisu přispěl pan Volf četnými články a navázal tak úspěšně na svou redaktorskou činnost při vydávání zpráv Mladé Sobotky a rodáckého oběžníku. Přejeme Haně i Josefu Volfovým mnoho zdraví do dalších let.

● **Výstava k 90. narozeninám** spisovatelky dr. Leontiny Mašínové byla otevřena ve Střediskové knihovně v Sobotce v sobotu 8. dubna navečer. Vernisáž navštívilo více než 70 hostů, mezi nimi i zasl. umělkyně Julie Charvátová. Úvodem přednesly několik jubilantčinných básní členky RSSD Hana Cvrčková, Jana Kadeřábková a Ivana Macounová. Potom dr. Radim Kalfus seznámil přítomné se životem a dílem nejstarší české spisovatelky a nato se ujala slova sama dr. Leontina Mašínová, která poctila Sobotku svou návštěvou. Projev PhDr. Kalfuse i slova dr. Mašínové přineseme v příštím čísle. Na závěr podepisovala jubilanťka své knihy a srdečně pohovořila s přítomnými. Všichni obdivovali její životní optimismus a činnost.

Výstava dokumentovala celý život a dílo vzácné jubilanťky, zvláště její vrcholné dílo, trilogii o J. A. Komenském. Upoutaly i originály kreseb zasl. umělce Cyrila Boudy a malíře Ladislava Šímy k jejímu dílu, jakož i zdařilý velký portrét umělkyně od řed. Koubka z Lázní Bělohradu. Výstavu si se zájmem prohlédlo na 500 návštěvníků, hromadně přišli žáci sobotecké ZDŠ. Instalaci výstavy v Sobotce připravili prom. hist. Karol Bílek, Dušan a Václav Fiedlerové, Zdeněk Haken, Barbora Kunstová a Vladimír Šůva.

● **Do krajského kola ZUČ v recitaci** postoupila za okres Semily Irena Najmanová ze Sobotky, studentka gymnasia v Turnově. V Jičíně se konalo dětské okresní kolo 15. března a do krajského kola postoupil recitační soubor 6. třídy ZDŠ v Sobotce vedený učitelkou Stanislavou Kaprálovou. Studenti soutěžili v Jičíně 8. dubna, v porotě byla i zasl. umělkyně Julie Charvátová. Ve III. kategorii byli na prvních dvou místech Dušan Fiedler a Častava Dolenská, ve II. kategorii na 2. místě Zuzana Burešová. Všichni tři postupují do krajského kola. V I. kategorii byl na 3. místě Miloš Kopřiva, dobře si vedli i další členové RSSD Maruška Fialová a Josef Švanda.

● **Na svazkovém kole** armádní soutěže umělecké tvořivosti v Milevsku zvítězil v soutěži recitátorů — sólistů Jaroslav Chrpa ze Sobotky. V soutěži malých jevištních forem vyhrál soubor, jehož vedoucím a režisérem je rovněž Jaroslav Chrpa. Soubor přednesl pásmo veršů Fráni Šrámka „Jestli jsi, harfo, však hlala“.

● **V soutěži národních výborů** v roce 1971 v jičínském okrese získaly čestné uznání a finanční odměnu MNV Libošovice (8000 Kčs), MNV Markvartice a MNV Osek (po 5000 Kčs).

● **Veseťtí občané** ukázali, jak snahy o zvelebování vzhledu obcí proměnit ve skutek. Vesec, jedna z nejzajímavějších vesnic v okolí Sobotky, se s příchodem letošního jara stala i obcí neúpravnější. Již cesta od turnovské silnice do středu obce je zbavena bláta a různých odpadků, čistě umetena. A na návěs je radost pohledět: celé prostranství je urovňováno a vyčištěno a sousoší sv. Trojice s dojemným reliéfem sv. Starosty vyniká v plné kráse. Obdiv vzbudí i to, že několik statků a stavení dostalo nové ohození a nerušivou úpravu, a tak jsou z nich bezmála výstavní kusy dnes už tak rychle mizející lidové architektury. Dokonce bývalý Macounův statek (č. 1), odsouzený již k demolicí, dostal se do rukou, které si se zachátralým objektem dovedly poradit, takže z ruin povstává v původní typičnosti. Veseťtí bez dlouhých řečí a se vši skromností vykonali kus záslužné práce v péči o zkrášlení životního prostředí. Mohou být příkladem dalším obcím, hned např. sousední Neprívěci.

● **Starými rodinnými písemnými památkami** obohatila sobotecký archiv paní Vilma Pulcmanová ze Sobotky. — Pro Archiv Fráni Šrámka zaslaly dokumentační materiál Krajské divadlo Příbram (z inscenace Měsíce nad řekou) a Divadlo Jiřího Myrona v Ostravě (z uvedení Léta).

● **Na okresní konferenci ČSOP** dostal čestné uznání OV ČSPO také Jan Šimek z Rovně.

● **Mladí sobotečtí baráčníci** si letos s chutí zatančili Českou besedu na baráčníckých plesech 22. I. v Sobotce, 26. II. v Jablonci n. Nis. a 5. III. v Mladé Boleslavi.

● **Do konšelstva V. župy Baráčníků** v Mladé Boleslavi byli zvoleni ze Sobotky ing. Václav Truhlář, Míla Taucová a Zina Folprechtová.

● **MO Československého ovocnářského a zahrádkářského svazu** v Sobotce uspořádala 25. března odpoledne v kině představení odborných filmů pro své členy i další přátele přírody.

● **Pokračování článků St. Balcara a Vlad. Rudy** přineseme z technických důvodů až v příštím čísle.

● **Už dlouho a pořád marně čekáme**, zda silniční správa pořídí na soboteckém náměstí a dalších rozcestích ukazatel směru na Mladějov a Rovensko. Zatím se řidiči aut musí spoléhat na ústní informace, které nejsou vždy dost jasně. Je nám také záhadou, proč dosavadní ukazatele nejsou večer osvětleny. Čilá frekvence si to vymáhá.

● **Sobotečtí fotbalisté** se chystají oslatit 40. výročí vzniku kopané v Sobotce. V únoru 1932 byl totiž založen SK Sobotka (prvním předsedou byl JUDr. Čeněk Černý) a 15. května došlo k prvnímu zápasu na hřišti pod Humprechtem — soupeřem byl samozřejmě SK Dolní Bousnov.

● **Turnaj ve stolním tenisu** uspořádal 16. března Okresní dům pionýrů a mládeže v Jičíně. V silné konkurenci se umístil na 2. místě Vladek Krámek ze Sobotky.

● **Kulturní kalendář jednou větou:** 4. IV. 1937 zemřel literární kritik F. X. Šalda. 6. IV. 1912 bylo otevřeno sobotecké muzeum. 6. IV. 1947 zemřel průkopník turistiky a fotografování na Sobotecku Antonín Beneš. 5. IV. 1872 se narodil spisovatel a politik ing. Ladislav Novák. 14. IV. 1912 se narodila zasl. umělkyně Julie Charvátová. 19. IV. 1897 se narodil teoretik a historik filmu ing. Karel Smrž. 28. IV. 1912 se narodil malíř Richard Wiesner, autor výzdoby síně na Humprechti. 20. IV. 1942 zemřel sochař Alexander Zelinka, rodák z Markvartic. 29. IV. 1952 zemřel sobotecký lékař MUDr. Jan Novotný.

● **Vitání nových občánek Sobotky** a okolí uspořádal Sbor pro občanské záležitosti při MěstNV v Sobotce dne 18. března. Kulturní vložku připravily děti z 2. třídy za vedení učitelky Mikulíkové; předseda Sboru Václav Linhart uvítal celkem 17 nových Sobotků.

● **Sobotečtí jubilanti:** 85 let se dožívají 9. IV. Marie Kolumpková ze Sobotky a 23. IV. Josef Verner z Lavic, 80 let oslavují 5. IV. Božena Kopecká, 25. IV. Aloisie Svobodová a 29. IV. Karolina Šustrová ze Sobotky. 70 let se dožívají 5. IV. Ludmila Hloušková a 23. IV. Marie Sedláčková ze Sobotky a 15. IV. Alois Balák ze Staňkova Lhoty. 65 let bylo 2. IV. Růžena Baláková a 3. IV. Josefu Macounovi ze Staňkova Lhoty a 11. IV. Jindřichu Brixímu ze Sobotky.

● **Paní Marie Kolumpková z kovárny** se dožívá 9. dubna 85 let. Hodně zdraví do dalších let přeje synové Josef, Václav, Jan a Jaroslav s rodinami.

● **Až z daleké Bystřice pod Hostýnem** jsme dostali oznámení, že dne 24. března se provdala první flétnistka Moravské filharmonie a věrná přítelkyně Šrámkovy Sobotky Eva Doláková. Jejím vyvoleným je ing. Vladimír Dostál z Karviné. Přejeme jim hodně štěstí na společné cestě životem a jsme zvědaví, kdo bude v mladé domácnosti hrát prim. Věříme, že se na to budeme moci obou manželů zeptat již na letošní Šrámkově Sobotce.

● **Šňatky:** 5. IV. v Sobotce Miloslava Tomsová a František Horák, oba z Příchvoje. 8. IV. v Sobotce Zdeňka Nováková z Malechovic a František Hadač z Dobšína, v Mladé Boleslavi Ludmila Machová z Mladé Boleslavi a Jiří Fejfar ze Sobotky, na Sychrově Ludmila Tučková z Drště-kryje a Zdeněk Mojžíš z Prahy 4. 14. IV. v Mladé Boleslavi Jana Macounová ze Sobotky a Josef Stejskal z Domousnic.

● **V Praze zemřel 31. března pan Zdeněk Šolc**, úředník Zemské banky v. v. Bylo mu 91 let. Zesnulý byl synem pražského primátora a soboteckého rodáka JUDr. Jindřicha Šolce a k rodnému městu a kraji svého otce měl vřelý vztah. Naposledy zde byl r. 1965. O svém otci napsal hezké vzpomínkové články do Pojizerských listů i do našeho Zpravodaje. Aktivně se účastnil i práce pražského Kruhu rodáků a přátel města Sobotky a okolí. Čest jeho památce!

● **Osecký rodák Václav Barcal** zemřel náhle 24. března 1972 ve věku 64 let. Smrt ho zastihla při návštěvě redakce Československého sportu. Naši čtenáři vědí z jeho vzpomínek, které jsme otiskli ve ZŠS, že tento náš znamenitý vodák, třebaže žil od útlého věku na Mělníce a v Praze, nezapomínal na svůj rodný kraj a spolupracoval na jeho propagaci. Několikrát psal i do našeho časopisu, poslední článek jsme otiskli v minulém čísle. Čest jeho památce!

● **Úmrtí v březnu:** 7. III. Jaroslav Folprecht ze Samšiny - 56 let. 14. III. Josef Najman z Mladějova - 75 let. 18. III. Josef Vlček ze Skušiny - 74 let. 21. III. Josef Ječný z Rytířovy Lhoty - 73 let a Anna Kutmonová z Jičína - 77 let. 27. III. Marie Macounová z Vesce - 74 let a major František Pfeifer z Mladé Boleslavi - 49 let. 30. III. Vlastimil Moravec ze Skalice u České Lípy - 51 let. 31. III. Božena Ortová ze Sobotky - 77 let.